

WYTYCZNE I REKOMENDACJE

Warszawa, 2024

Spis treści

Wstęp.....	4
II. Kryteria wyboru obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych oraz priorytetowe potrzeby ochronne wymagające szybkiego procedowania lub tymczasowego zabezpieczenia kluczowych obszarów.....	5
III. Kryteria wyboru obszarów o szczególnych walorach społecznych oraz priorytetowe potrzeby ochronne wymagające szybkiego procedowania lub tymczasowego zabezpieczenia kluczowych obszarów	10
IV. Organizacja procesu wyznaczania obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych oraz harmonogram i organizacja wdrażania działań na rzecz wzmocnienia ochrony obszarów o szczególnych walorach.	11
V. Zasady gospodarowania w lasach o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych, monitoring i zasady udziału społecznego.....	14
VI. Identyfikacja ryzyk i działań minimalizujących skutki społeczno-gospodarcze oraz działania osłonowe	15
VII. Niezbędne działania gwarantujące trwałość rozwiązań dotyczących wzmocnienia ochrony obszarów leśnych o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych	16

Wstęp

Las od zawsze był źródłem różnorodnych dóbr zarówno materialnych, jak i społecznych, zaspokajających różne potrzeby człowieka. Wraz z rozwojem cywilizacji lasy zaczęły odgrywać coraz większą rolę ekonomiczną, a ich produkty, oprócz wartości użytkowej, zyskały również wartość wymienną. W rezultacie powstała gospodarka leśna, która stała się jedną z kluczowych gałęzi gospodarki narodowej, obejmując szeroki zakres działań, takich jak użytkowanie, hodowla i ochrona lasów, mających na celu utrzymanie trwałości drzewostanów i powiększanie zasobów leśnych.

Gospodarka leśna obejmuje także pełnienie funkcji pozaprodukcyjnych. W miarę rozwoju świadomości społeczeństwa coraz większą rolę zaczęły odgrywać zarówno społeczne, jak i przyrodnicze funkcje lasów. Ludzie zaczęli dostrzegać, jak istotne są lasy nie tylko jako źródło surowców ale także jako ekosystemy zapewniające bioróżnorodność, regulujące klimat i jako miejsca rekreacji oraz odpoczynku. Obecnie wszystkie lasy są niezwykle cenne i świadczą szereg usług ekosystemowych, takich jak:

- Zaopatrywanie w pożywienie, produkty leśne i wodę.
- Regulacja warunków środowiskowych, w tym kontrola powodzi, suszy, degradacji terenu, jakości powietrza, klimatu i chorób.
- Usługi wspierające, takie jak tworzenie gleby i obieg składników odżywczych.
- Usługi kulturowe, w tym rekreacyjne, duchowe, religijne i inne korzyści niematerialne.

Takie postrzeganie lasów sprawia że są one integralną częścią zrównoważonego rozwoju oraz zdrowego środowiska. W obliczu kryzysu klimatycznego i spadku bioróżnorodności wspólne działania w ramach Ogólnopolskiej Narady o Lasach mają na celu wzmocnienie znaczenia pozaprodukcyjnych usług ekosystemowych. Te działania są kluczowe dla ochrony naszych lasów i zapewnienia ich zrównoważonego użytkowania na rzecz przyszłych pokoleń.

Dzięki temu lasy nie tylko pozostaną źródłem surowców, ale także będą pełnić istotne funkcje ekologiczne i społeczne, przyczyniając się do poprawy jakości życia i ochrony środowiska naturalnego.

I. Kryteria wyboru obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych oraz priorytetowe potrzeby ochronne wymagające szybkiego procedowania lub tymczasowego zabezpieczenia kluczowych obszarów.

W dobie narastających zagrożeń dla środowiska naturalnego, takich jak zmiany klimatyczne, utrata bioróżnorodności czy degradacja ekosystemów, konieczność ochrony szczególnych walorów przyrodniczych staje się priorytetem.

W pierwszym rozdziale zestawiono i omówiono kryteria, na podstawie których zostaną wstępnie zidentyfikowane obszary o wyjątkowych wartościach przyrodniczych, wraz z opracowaną definicją dla każdego z nich. Kryteria te obejmują różnorodne aspekty, takie jak unikalność biologiczna, obecność gatunków zagrożonych, różnorodność ekosystemów oraz znaczenie tych obszarów dla funkcjonowania szerszego środowiska przyrodniczego.

P1. Obiekt Światowego Dziedzictwa UNESCO - Puszcza Białowieska

Definicja kryterium: Strefy 1, 2, 3.i 4 opisane w planie zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest.

P2. Proponowane nowe rezerваты przyrody

Definicja kryterium: pozytywnie zweryfikowana lista rezerwatów z PGL LP (209 rezerwatów) i lista Klubu Przyrodników tzw. "shadow list" (ok. 1500 rezerwatów).

P3. Starolasy

Definicja kryterium: Drzewostany na siedliskach naturalnych i zbliżonych do naturalnych (N1 i N2). Bez gatunków obcych lub z udziałem gatunków obcych geograficznie poniżej 10% (<1 w składzie gatunkowym). Obszary będą identyfikowane przez wyszukanie drzewostanów o udziale (według gatunków rzeczywistych) min. 10% (od 1 w składzie gatunkowym) gatunku w określonym wieku lub wyższym (DB:>=140; JD, MD, SO:>=130; BK, ŚW:>=120; JS, JW, KL, LP, WZ, GB:>=100).

Dodatkowe dane oraz cechy, które powinny być uwzględniane na etapie wyznaczania drzewostanów wg tego kryterium:

- opracowania fitosocjologiczne (zgodność zbiorowiska potencjalnego z rzeczywistym) i opracowania typologiczne (glebowo-siedliskowe)
- dane o występowaniu gatunków obcych (tolerować występowanie MJS, PJD), uwzględnić masowe występowanie gatunków obcych w podszycie

- pochodzenie drzewostanu
- brak znacznych interwencji (zabiegów gospodarczych) w ostatnich 10/20 latach
- występowanie gatunków wskaźnikowych starych lasów (do wypracowania konkretna lista gatunków)
- występowanie drzew o wymiarach pomnikowych i drzew biocenotycznych

Ministerstwo Klimatu i Środowiska powoła grupę roboczą, której zadaniem będzie doprecyzowanie definicji oraz sposobu wyznaczania drzewostanów na podstawie tego kryterium.

P4. Drzewostany położone wzdłuż brzegów naturalnych cieków i zbiorników wodnych i źródeł

Definicja kryterium: Drzewostany położone wzdłuż brzegów naturalnych cieków, zbiorników wodnych i źródeł to zbiorowiska drzewne rosnące w bezpośrednim sąsiedztwie naturalnych koryt rzek, jezior, stawów oraz źródeł. Identyfikacja tych obszarów zostanie wykonana poprzez ustanowienie bufor w odległości 30 m od brzegu naturalnych cieków, zbiorników wodnych i źródeł.

P5. Siedliska bagienne

Definicja kryterium: Siedliska Bb, BGb, BMb, BMGb, LMb, OL, OLJ, OLJG, OLJWYŻ, z wyjątkiem lasów o ewidentnie sztucznym składzie gatunkowym i silnie odwodnionych olsów na glebach innych niż torfowe.

P6. Obszary dla zachowania łączności ekologicznej na przebiegu korytarzy ekologicznych

Definicja kryterium: Obszary zostaną zidentyfikowane w wydzieleniu sąsiadującym z górnymi i dolnymi przejściami dla zwierząt dużych i średnich.

P7. Drzewostany trwale wyłączone z gospodarowania przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (PGL LP)

Definicja kryterium: Obecne lub do niedawna istniejące „ekosystemy referencyjne” / „ONG” / „ostoje ksylobiontów” wyznaczone przez Lasy Państwowe, m.in. w związku z certyfikatem FSC.

P8. Drzewostany zachowawcze

Definicja kryterium: Stare drzewostany przeszłorębne, pozostawione do naturalnego rozpadu i zewidencjonowane w Systemie Informatycznym Lasów Państwowych.

P9. Drzewostany położone na wyspach

Definicja kryterium: Drzewostany położone na wyspach mniejszych niż 100 ha. Charakteryzują się specyficznymi warunkami ekologicznymi wynikającymi z izolacji geograficznej, wpływu mikroklimatu oraz ograniczonych zasobów siedliskowych. W takich drzewostanach mogą występować unikalne kombinacje gatunków drzew, które dostosowały się do specyficznych warunków wyspiarskich.

P10. Enklawy śródpolne

Definicja kryterium: Drzewostany stanowiące enklawy śródpolne to niewielkie obszary zadrzewień znajdujące się wśród terenów rolniczych. Te enklawy roślinności drzewiastej są odizolowane od większych kompleksów leśnych, oferując schronienie i zasoby pokarmowe dla różnorodnych gatunków fauny i flory. Pełnią ważne funkcje ekologiczne, takie jak retencja wody, ochrona gleby przed erozją oraz wspieranie bioróżnorodności w intensywnie użytkowanych krajobrazach rolniczych. Obszary uznane za enklawy śródpolne zgodnie z definicją muszą być otoczone terenami rolniczymi. Do enklaw śródpolnych zaliczamy obszary o powierzchni nie przekraczającej 4 ha.

P11. Siedliska przyrodnicze (także poza obszarami Natura 2000)

Definicja kryterium: Wybrane siedliska z załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000. Załącznik 1: typy siedlisk przyrodniczych będące przedmiotem zainteresowania wspólnoty, które wymagają ochrony w formie wyznaczania obszarów Natura 2000, ze wskazaniem typów siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym. Kody wybranych siedlisk: 9140, 91D0, 9180, 91E0, 91F0; 9410 na BGw, 9410 w Sudetach, 7220, 91I0, 9150, 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91P0, 9410 (pozostałe), 91NN. Ministerstwo Klimatu i Środowiska powoła grupę roboczą, której zadaniem będzie doprecyzowanie definicji oraz sposobu wyznaczania drzewostanów na podstawie tego kryterium.

P12. Drzewostany w parkach krajobrazowych których charakter jest kluczowy dla ochrony krajobrazów leśnych

Definicja kryterium: Obszary, które zostaną wskazane przez pracowników Służby Parków Krajobrazowych. Zmiany zostaną wprowadzone podczas tworzenia nowych Planów Urządzenia Lasu dla wskazanych obszarów.

P13. Użytki ekologiczne

Definicja kryterium: Użytki ekologiczne to zgodnie z art. 6 i art. 42 Ustawy o Ochronie Przyrody (Dz.U. z 2023 r. poz. 1336), prawnie chronione formy ochrony przyrody o szczególnych walorach przyrodniczych, które mają na celu zachowanie różnorodności biologicznej i unikalnych ekosystemów. Mogą obejmować różnorodne formy środowiska, takie jak bagna, torfowiska, małe zbiorniki wodne, zadrzewienia śródpolne, murawy kserotermiczne czy inne cenne siedliska przyrodnicze. Ochrona użytków ekologicznych przyczynia się do utrzymania naturalnych procesów ekologicznych, ochrony gatunków roślin i zwierząt oraz zachowania krajobrazów o wysokiej wartości przyrodniczej. Wszystkie użytki ekologiczne są obszarami wyłączonymi z gospodarki

P14. Powierzchnie wyznaczone w Systemie Informatycznym Lasów Państwowych (SILP) do objęcia szczególną ochroną

Definicja kryterium: Obszary w których zostało wskazane jako grupa rodzajów powierzchni: „objęte szczególną ochroną” Powierzchnie te są zewidencjonowane w SILP jako kod rodzaju powierzchni „szczchr”. Są to grunty nieobjęte żadną ochroną prawną, ale ważne dla lasu ze względu na funkcję jaką pełnią. Np. grunty na których rosną zagrożone gatunki roślin.

P15. Zalewiska

Definicja kryterium: Obszary zalewane na skutek działalności przyrody np. w wyniku działalności bobrów (budowa tam). Obszary zalewane na skutek działalności antropogenicznej np. zaprzestania działalności górniczej i zmian w układzie hydrologicznym. Charakteryzują się zatrzymaniem wód na skutek naturalnych przeszkód lub warunków terenowych, które prowadzą do tworzenia zbiorników o różnej wielkości i głębokości. Naturalne zalewiska pełnią istotne funkcje ekologiczne, jak ochrona siedlisk dla fauny i flory wodnej oraz regulacja przepływów wodnych w ekosystemach słodkowodnych.

P16. Bagna

Definicja kryterium: Powierzchnie w których jako rodzaj powierzchni w SILP wskazano „BAGNO”. Bagna to specyficzny rodzaj powierzchni, który charakteryzuje się wysoką wilgotnością gleby i często występowaniem wody stojącej lub wolno płynącej. Są to obszary o unikalnej roślinności, przystosowanej do warunków częściowego zalewania przez wodę, często z dominacją torfowców i innych roślin bagiennych. Bagna pełnią istotne funkcje ekologiczne, takie jak retencja wody, ochrona przed erozją, magazynowanie węgla organicznego oraz stanowią cenne siedlisko dla wielu gatunków fauny i flory, w tym rzadkich i chronionych.

P17. Lasy na stromych stokach lub wąwozach

Definicja kryterium: Lasy na stromych stokach lub wąwozach o nachyleniu powyżej 30 stopni to zbiorowiska leśne rosnące na terenach charakteryzujących się bardzo dużym nachyleniem. Lasy na stromych stokach lub wąwozach mają istotne znaczenie dla ochrony gleby, regulacji przepływów wodnych oraz jako siedlisko dla roślin i zwierząt przystosowanych do życia w takich ekstremalnych warunkach topograficznych.

P18. Strefy ochrony stanowisk, ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania gatunków objęte ochroną całoroczną

Definicja kryterium: Strefy ochrony stanowisk, ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania gatunków objętych ochroną całoroczną to wyznaczone obszary, gdzie istnieje szczególna koncentracja lub regularne występowanie gatunków chronionych przez cały rok. Strefa ochrony całorocznej pozostaje na stałe (nawet gdy zostanie opuszczona przez dany gatunek). Celem tych stref jest zapewnienie optymalnych warunków dla rozmnażania, odżywiania, odpoczynku i przeżycia chronionych gatunków, a także minimalizacja zakłóceń ich życia przez działalność ludzką.

P19. Inne drzewostany

Definicja kryterium: Drzewostany i siedliska nieobjęte innymi kategoriami, np. starodrzewy, urwiska, wychodnie skalne, drzewostany na wydmach, ostoje ksylobiontów - ostoje cennych porostów, grzybów i mchów typowych dla starych lasów, naukowo opisane: centra różnorodności biologicznej oraz fragmenty siedlisk gatunków zagrożonych lub narażonych na wyginięcie, dla których ochrona bierna będzie skutecznym działaniem ochronnym - co znajdzie potwierdzenie w wynikach badań naukowych oraz inwentaryzacji przyrodniczej.

II. Kryteria wyboru obszarów o szczególnych walorach społecznych oraz priorytetowe potrzeby ochronne wymagające szybkiego procedowania lub tymczasowego zabezpieczenia kluczowych obszarów

W procesie planowania i zarządzania zasobami przyrody niezwykle istotne jest uwzględnienie obszarów charakteryzujących się szczególnymi walorami społecznymi. Wyznaczenie takich terenów wymaga zastosowania jasno określonych kryteriów, które pozwalają na ich identyfikację i ochronę. Kryteria te mogą obejmować różnorodne aspekty, takie jak znaczenie historyczne, kulturalne, rekreacyjne czy edukacyjne danego obszaru. Uwzględnienie tych walorów nie tylko przyczynia się do zachowania dziedzictwa kulturowego i poprawy jakości życia mieszkańców, ale również wspiera zrównoważony rozwój społeczny i ekonomiczny regionu.

S1. Lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności (np. przyrodniczo, kulturowo, historycznie, religijnie)

S2. Lasy intensywnie użytkowane rekreacyjnie lub turystycznie

S3. Tereny leśne w sąsiedztwie ośrodków wypoczynkowych, hoteli

S4. Lasy położone w sąsiedztwie zwartej zabudowy, w szczególności wokół dużych ośrodków miejskich np. zielone pierścienie miast

S5. Strefy uzdrowiskowe A, B (zgodnie z ustawą o lecznictwie uzdrowiskowym) oraz lasy użytkowane w celach zdrowotnych (nieuregulowane ustawowo)

S6. Obszary cenne z punktu widzenia znaczącej roli dla lokalnej społeczności i zgłoszone przez lokalne społeczności np. ze względu na ochronę przed hałasem i/lub zanieczyszczeniami, estetykę krajobrazu, mikroklimat

S7. Obszary istotne dla zaopatrzenia w wodę, lokalną społeczność

III. Organizacja procesu wyznaczania obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych oraz harmonogram i organizacja wdrażania działań na rzecz wzmocnienia ochrony obszarów o szczególnych walorach.

Działania na rzecz wzmocnienia ochrony obszarów i szczególnych walorach przyrodniczych wymagają przemyślanego podejścia i starannego planowania. Kluczowym elementem tego procesu będzie opracowanie szczegółowego harmonogramu, który uwzględni poszczególne etapy identyfikacji i oceny tych terenów, a także precyzyjną koordynację działań ochronnych. Wdrażanie skutecznych środków ochrony wymaga zaangażowania wielu interesariuszy, w tym władz lokalnych, organizacji pozarządowych, naukowców oraz społeczności lokalnych. Proces ten powinien być transparentny i partycypacyjny, aby zapewnić wsparcie i akceptację społeczną dla podejmowanych działań. Kompleksowe i zrównoważone podejście do zarządzania cennymi obszarami przyrodniczymi i społecznymi pozwoli na skuteczną ochronę tych terenów dla obecnych i przyszłych pokoleń.

1. Procesy wyznaczania lasów o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych będą prowadzone rozdzielnie ze względu na różny charakter i specyfikę tych lasów. Na dalszym etapie procesy te zostaną połączone w jeden wspólny proces tworzenia projektu Planu Urządzenia Lasu (PUL).. Decyzja dotycząca sposobu prawnego wprowadzenia zmian dot. lasów przyrodniczych/społecznych do PUL pozostaje w gestii MKiŚ.

2. Podejście do lasów o szczególnych walorach przyrodniczych

Inicjowanie (wskazywanie lasów):

- odgórnie (przez powołany przez Ministra Klimatu i Środowiska zespół i grupę roboczą, na podstawie dostępnych baz danych i wiedzy ekspertów/naukowców)
- oddolnie (przez społeczeństwo, np. nadleśnictwa, NGOs, obywateli)

Weryfikacja i opiniowanie będzie prowadzone przez:

- RDOŚ wspierany przez zespół złożony z interesariuszy. Temu etapowi będzie towarzyszyć:
 - konsultacje publiczne,
 - obligatoryjne opiniowanie uwzględniające wszystkie główne grupy interesariuszy (w tym samorządy, Lasy Państwowe, lokalne NGOs),

- analiza skutków wyłączenia uwzględniająca na równi różne usługi ekosystemowe (do procesu weryfikacji będzie włączona ekspercka grupa robocza mitygująca skutki finansowe)

Zatwierdzanie prowadzone przez:

- RDOŚ lub GDOŚ

Ostateczny organ odwoławczy:

- Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

3. Podejście do lasów o szczególnych walorach społecznych:

Inicjowanie (wskazywanie lasów):

- na poziomie lokalnym, m.in. przez samorząd, mieszkańców, leśników

Weryfikacja i opiniowanie:

- Nadleśnictwo przeprowadza konsultacje publiczne, a RDLP je akceptuje. Proces będzie ewidencjonowany w MKiŚ. Temu etapowi będzie towarzyszyć analiza skutków wyłączenia uwzględniająca różne usługi ekosystemowe. Do procesu weryfikacji będzie włączona ekspercka grupa robocza mitygująca skutki finansowe.

Ostateczny organ odwoławczy:

- Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

4. Harmonogram dotyczący lasów przyrodniczych

Do 30 września 2024 r. – Ministerstwo Klimatu i Środowiska powoła ekspercką grupę roboczą która zajmie się identyfikacją i stworzeniem warstw map numerycznych oraz ustaleniem zasięguwszystkich potencjalnych kryteriów, które zostaną zidentyfikowane i zakwalifikowane do wdrożenia od 1 stycznia 2025 r.

5. Harmonogram dotyczący lasów społecznych

Inicjacja:

proces ciągły uwzględniający roczne planowanie w LP

Weryfikacja:

- 14 dni – proces przygotowawczy dla nadleśnictwa
- 21 dni – konsultacje społeczne (prowadzone przez nadleśnictwo wraz z zespołem lokalnej współpracy)

Zatwierdzenie

- 21 dni – konsultacje społeczne (prowadzone przez RDLP) i analiza skutków wyłączenia uwzględniająca różne usługi ekosystemowe (prowadzona przez RDLP lub nadleśnictwa)- ekonomiczne, społeczne, przyrodnicze (finansowana przez PGL LP)
- publikacja dokumentacji (wyników konsultacji i analizy skutków) w BIP
- 21 dni – podjęcie decyzji przez RDLP po zasięgnięciu opinii regionalnego zespołu współpracy

Odwołanie

- 30 dni – odwołanie od decyzji RDLP do MKiŚ za pośrednictwem RDLP
- 30 dni – rozpatrzenie odwołania przez MKiŚ

IV. Zasady gospodarowania w lasach o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych, monitoring i zasady udziału społecznego

Zasady gospodarowania w lasach o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych są kluczowe dla ich zachowania i zrównoważonego użytkowania. Skuteczne zarządzanie tymi terenami wymaga wdrożenia odpowiednich metod, które uwzględniają zarówno potrzeby związane z ochroną środowiska, jak i potrzeby lokalnych społeczności.

Szczegółowy opis założeń dotyczących zasad gospodarowania na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych znajduje się w załączniku 1. Natomiast w załączniku 2 znajdują się zasady monitorowania lasów objętych wzmocnioną ochroną funkcji przyrodniczych i społecznych.

Równie istotnym elementem zarządzania jest zaangażowanie społeczności lokalnej, co realizowane jest poprzez określone standardy prowadzenia konsultacji społecznych, opisane w załączniku 3. Konsultacje te są niezbędne, aby zapewnić transparentność procesów decyzyjnych i umożliwić aktywne uczestnictwo mieszkańców w ochronie i zarządzaniu lasami. Włączenie społeczności lokalnych nie tylko zwiększy akceptację dla podejmowanych działań, ale również pozwala na uwzględnienie lokalnej wiedzy i doświadczeń, co może znacząco wpłynąć na efektywność zarządzania.

Konsekwentne stosowanie standardów prowadzenia konsultacji społecznych umożliwi efektywne zarządzanie lasami, ale także zapewnienie, że działania podejmowane na rzecz ochrony tych obszarów będą zgodne z oczekiwaniami i potrzebami społeczności. Transparentność, regularny monitoring oraz aktywny udział społeczny powinny stanowić fundamenty zrównoważonego gospodarowania lasami o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych.

V. Identyfikacja ryzyk i działań minimalizujących skutki społeczno-gospodarcze oraz działania osłonowe

Identyfikacja ryzyk i działań minimalizujących skutki społeczno-gospodarcze oraz działania osłonowe stanowią istotny element zarządzania lasami o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych. W ramach tego procesu zidentyfikowano 26 ryzyk, które podzielono na cztery grupy: przyrodnicze (6), prawne i organizacyjne (3), społeczno-ekonomiczne (9) oraz organizacyjne dotyczące procesu wyłączeń (8). Szczegółowa lista ryzyk oraz działania minimalizujące ryzyka znajdują się w załączniku nr 4.

Kluczowym działaniem minimalizującym ryzyka jest rozłożenie procesu wzmocnienia ochrony lasów o szczególnych walorach przyrodniczych w czasie. Proces powinien zostać poprzedzony dokładnymi analizami przyrodniczymi, skutków społeczno-gospodarczych i konsultacjami społecznymi. Takie podejście pozwala na dokładne zidentyfikowanie potencjalnych zagrożeń i opracowanie efektywnych strategii ich łagodzenia. Działania osłonowe, które są integralną częścią tego procesu, mają na celu zabezpieczenie interesów społeczności lokalnych oraz zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego regionów. Dzięki temu możliwe będzie osiągnięcie równowagi pomiędzy ochroną przyrody a potrzebami społeczno-gospodarczymi. Ministerstwo Klimatu i Środowiska powoła eksperckie grupy robocze, których zadaniem będzie identyfikacja możliwych działań kompensacyjnych (w szczególności dotyczących surowca drzewnego), bieżąca analiza ryzyk oraz wypracowanie działań minimalizujących potencjalne negatywne skutki społeczno-gospodarcze, które będą adekwatne do harmonogramu oraz skali wdrażanych ograniczeń.

VI. Niezbędne działania gwarantujące trwałość rozwiązań dotyczących wzmocnienia ochrony obszarów leśnych o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych

Niezbędne działania gwarantujące trwałość rozwiązań dotyczących wzmocnienia ochrony obszarów leśnych o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych są kluczowe dla zapewnienia stabilnej długoterminowej zrównoważonej gospodarki leśnej. Skuteczne zarządzanie tymi obszarami wymaga nie tylko identyfikacji odpowiednich środków ochronnych, ale także określenia ram prawnych, ram finansowania, systemu monitorowania i oceny skuteczności działań. Ochrona tych terenów powinna być oparta na zintegrowanym podejściu, uwzględniającym zarówno potrzeby przyrody, gospodarki jak i społeczności lokalnych.

1. Trwałość rozwiązań prawnych:

Nowe inicjatywy na rzecz wzmocnienia ochrony lasów o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych powinny być jak najbardziej zgodne z istniejącymi ramami prawno-administracyjnymi. W pracach legislacyjnych należy uwzględnić nowe uwarunkowania wynikające z przyjęcia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych. Ministerstwo Klimatu i Środowiska powoła ekspercką grupę roboczą mającą na celu wypracowanie trwałych rozwiązań legislacyjnych.

2. Ochrona cennych obszarów przyrodniczych:

Najcenniejsze przyrodniczo obszary powinny zostać objęte ochroną w formie rezerwatów lub parków narodowych.

3. Wzmocnienie ochrony lasów:

Proponuje się wprowadzenie nowej kategorii "lasów ochronnych" na bazie istniejących regulacji, wymagających odpowiednich modyfikacji wysokiej wartości społecznej i przyrodniczej.

4. Procedury uznawania lasów ochronnych:

Konieczne są zmiany w prawie, aby umożliwić ustanawianie lasów ochronnych zarówno poprzez decyzję, jak i rozporządzenie ministerialne.

5. Zarządzanie lasami ochronnymi:

Konieczne jest wprowadzenie zmian w ustawie o lasach oraz rozporządzeniach, aby precyzyjniej określić zadania i zasady gospodarki leśnej na obszarach objętych ochroną.

6. Proces ustanawiania lasów ochronnych:

Wydanie decyzji lub rozporządzenia w sprawie ustanowienia lasów ochronnych musi być poprzedzone analizą przyrodniczą i ekonomiczno-gospodarczą oraz konsultacjami z lokalną społecznością

7. Monitoring i ocena efektywności:

Zaleca się cykliczny monitoring obszarów pod kątem utrzymania ich wartości przyrodniczych oraz społecznych, z możliwością przekształcenia lub zniesienia statusu ochronnego. Pozbawienie charakteru ochronnego powinno być możliwe wyłącznie, jeżeli lasy trwale utraciły przesłanki, zgodnie z którymi zostały uznane za lasy o szczególnych walorach przyrodniczych lub społecznych.

8. Finansowanie i wsparcie:

Konieczne jest uwzględnienie odpowiednich środków finansowych oraz wsparcia dla właściwych służb ochrony przyrody w realizacji celów ochronnych. Ministerstwo Klimatu i Środowiska powoła grupą roboczą, której zadaniem będzie wypracowanie, na podstawie powyższych wytycznych, propozycji zmian legislacyjnych, gwarantujących trwałość rozwiązań dotyczących wzmocnienia ochrony obszarów leśnych o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych.